

12.03.2021 KL. 07:00

Social kontrol i magtens korridor – et demokratiproblem

De seneste måneder har givet gode eksempler på mekanismer i udøvelsen af social kontrol: Salg af Aarhus Kommunes gamle husvildeboliger på Poul Martin Møllers Vej. Moesgaard Vildskov. Balanceplan på socialområdet. Ghettoplanerne.

VIGGO JONASEN

byrådsmedlem (EL), Hørgårdsvej 18, Risskov

Begrebet ”social kontrol” eller ”negativ social kontrol” er blevet et helt kampagnetema. Ikke mindst de mere fremmedfjendske partier i Danmark bruger ofte begrebet om det, at fædre af anden festlig oprindelse vil forhindre deres døtre i kærlighed til nogen uden for gruppen eller hustru(er) i at tage rengøringsjob. Efter-Støjberg-Venstres Gert Bjerregaard har i [JP Aarhus den 9. februar](#) en opfordring til «alle aarhusianere» om at give myndigheder besked om sådan grim undertrykkelse. Begrebets betydning er: ”Nogen” udnytter en persons nære relation – familiebånd, venskabsbånd, økonomisk eller følelsesmæssig afhængighed – til at styre hans eller hendes adfærd: ”Nu afviger du”, ”du gifter dig under din stand”, ”du kaster skam over

familien/mig som fader”, ”du sætter dig udenfor”, ”du forråder familien/Loyal to Familia/fagforeningen” – fortsæt selv rækken. ”Negativ social kontrol” udøves oftest af en alfahan med assistenter. Alfahannen i klanen eller familien har definitionsmagten – han bestemmer, hvad den rette adfærd er, og hvad afvigelse er.

Alfahannen kan også være en hun, f.eks. en statsminister.

Udskamning, påføring af skamfølelse og frygt for udstødelse er velkendte teknikker i udøvelsen af den sociale kontrol – og ønsket om at undgå ”udenforskab” og udskamning er en vigtig psykologisk mekanisme hos de kontrollerede.

Kontrollen udøves helst i diskretion, inde i familien/klanen/gruppen. Men også af og til ved nedrakning af afvigeren i offentlighed – det kaldes ”stigmatisering”.

En stærk klan på Aarhus Rådhus er forligskredsen. Der er især budgetforligskredsen, men også ghettoforligskredsen og klimaforligskredsen. Forligskredsen har ingen plads i kommunens styrelsesvedtægt og ingen forskrift om offentlighedsindsigt. Men den eksisterer i kommunens mødekalender. Alfahannen i kredsen er borgmesteren.

De seneste måneder har givet gode eksempler på mekanismer i udøvelsen af social kontrol: Salg af Aarhus Kommunes gamle husvildeboliger på Poul Martin Møllers Vej. Moesgaard Vildskov. Balanceplan på socialområdet. Ghettoplanerne.

Poul Martin Møllers Vej-husene: Historien begynder i 2015 med et forlig om kommunens budget for 2016. Her bestemte forligspartierne, at der skulle sælges ud af kommunale ejendomme »for at finansiere indskud i almene boliger«. Det tænker ingen så nærmere over i de næste år – kommunens ansøgning om kvoter til almen bolig-byggeri vedtages bare ud fra, hvor meget man ønsker at bygge.

I 2019 kommer så rygten om, at rådmand Simsek vil sætte P.M. Møllers Vej-husene til salg. Det fører til protester. Beboerne protesterer. Et par gamle byrødder med social og historisk bevidsthed skriver læserbrev imod salget: eksborgmester Thorkild Simonsen, eksbyrådsmedlem Viggo Jonassen. Og der bliver stillet forslag til byrådsbeslutning om at undlade at sælge husene.

I byrådsdebatten den 18. december 2019 ser/hører vi tydeligt, hvordan den sociale kontrol udøves. ”Afvigerne”, forslagsstiller og de partier, som er positive over for at afvise salget, udskammes. Borgmesteren beskylder dem for forligsbrud ved ikke at ville holde 2016-budgetaftalen og finansiere almen bolig-byggeri. Assistenten, rådmand Simsek, håner dem for ikke at kunne huske, hvad de skrev under på. De udskammede byrødder undskylder i flere omgange, at de ikke kan huske bilaget fra september 2015. DF’ere, SF’ere, EL’ere. Det kan anbefales at høre byrådsmødet. Mobningen og undskyldningerne er ganske underholdende. Der er så den ekstra detalje, at bilaget fra september 2015, som Simsek håner ”afvigerne” for ikke at kende, ikke eksisterede. Listen over ejendomme til salg blev først lavet længe efter.

Udskamningen bliver gentaget, da sagen igen når frem til byrådet som indstilling om salg. ”Afvigerne”, der ønsker, at kommunen ikke skal sælge, bliver kritiseret for forligsbrud ved ikke at ville finansiere nye almene boliger. Simseks og borgmesterens argumentation er noget løsrevet fra virkeligheden. Borgmesteren selv

siger ”pengene er allerede brugt” – altså: Fremtidigt antal boliger er ikke afhængigt af, at de gule huse sælges. Nye almene boliger kan finansieres af fremtidigt salg af andre huse – eller af skatte kroner, eller af mindre udgifter til andre formål. SF har tydeligt ikke lyst til at sælge – men ”vi opfylder forliget” – som jo altså IKKE indeholdt bestemmelser om salg af netop disse boliger. Radikale dukker i tavshed hovedet.

Et andet eksempel på den sociale kontrol: En del af budgetforlig 2019 var omdannelse af en del af Moesgård Skovene til indhegnet vildskov med græssende heste og bisoner. V og K havde fundet ud af, at idéen var dårlig, så til byrådsmødet den 3. februar i år stillede de forslag om at droppe projektet. Så var der lige et møde i forligskredsen – og V og K opgav deres forslag om at droppe projektet.

Et tredje eksempel på den sociale kontrol så vi i forbindelse med budgetforlig 2020. Efter budgetvedtagelsen skulle der detail-beslutes en nedskæringsplan på socialområdet, en ”balanceplan”. Da Enhedslisten ikke ville være med til bestemte forringelser på handicapområdet, blev borgmesterens stok svinget: Forligsbrud! Stærkt akkompagneret af assistenten, Venstres Gert Bjerregaard: ”Enhedslisten skal ikke stå ude og bryste sig af at stemme mod besparelser.” Det endte med, at Enhedslisten rettede ind og stemte for forringelserne, ”af loyalitet over for forliget”. Det hører med til historien, at de vedtagne forringelser ikke kan realiseres og/eller bidrager til personaleflugten i bostederne. Men vedtaget – det blev de!

Et fjerde eksempel på den sociale kontrol hører og ser man ikke – men den er der: Radikale og Alternativet gik med i forliget om ghettoplanen for Gellerup, også kaldet Helhedsplanen. Med nedrivning af gode boliger og tvangsflytning af beboere. På trods af at de to partier i Folketinget stemte imod loven. Siden har ingen hørt til de to partiers modstand mod ghettodiskrimineringen.

Demokratisk set er det dybt betænkeligt, at forhandlinger om alle forhold, der vedrører ”forligsområder” flyttes fra byrådet og ind i ”forligskredsen”, hvor den sociale kontrol jo normalt udøves. Hvis ikke Enhedslisten havde bragt salg af P.M. Møllers Vej-husene op på åben dagsorden, var hele affæren blevet handlet af i lukket byrådsmøde. Formelt set begrundet med, at køb og salg af fast ejendom skal ske på lukket byrådsmøde. Men – det betyder jo, at man afskærer eller forsøger at afskære aarhusianerne fra indsigt i beslutninger af ganske stor kommunal interesse.
